

gestadig toe; het klom van ca. 500 tot ca. 3700. Na 1730 volgde een daling tot 3000 in 1795. Drie vierde deel van de bevolking woonde steeds ten westen van de Rotte en een vierde deel ten oosten van de Rotte. Het kerkdorp Hillegersberg was van ouds het kerkelijk en bestuurlijk centrum, maar reeds in de 16de eeuw nam de bevolking rondom Bergschenhoek meer toe dan te Hillegersberg. In de 17de eeuw werd Bergschenhoek een zelfstandig kerkdorp, zowel voor de gereformeerden als voor de rooms-katholieken. Het was toen het volkrijkste deel van het ambacht. Evenzo was in de 17de eeuw van het gebied ten oosten van de Rotte het noordelijk deel, Ommoorden, het meest bevolkt.

De hoofdbron van bestaan was de veenderij; in 1742 was hierbij ca. 35 % van de beroepsbevolking direct betrokken en slechts ca. 15 % bij de landbouw. In de tweede helft van de 18de eeuw voltrok zich een grote crisis: de vervening liep ten einde; gronden, wegen en huizen werden onderspoeld; werkloosheid en armoede grepen om zich heen. De venen in het noorden, rondom Bergschenhoek en Ommoorden, raakten ontvolkt. Emigratie is waarneembaar naar de industriële dorpen langs de rivier en naar de venen bij Reeuwijk en Sluipwijk. Door de trek naar het zuiden van het ambacht werd in de 18de eeuw het oude kerkdorp Hillegersberg opnieuw het zwaartepunt, ook in economisch opzicht: er vestigde zich enige industrie, maar vooral de vestiging van een aantal Rotterdamse notabele families op buitenplaatsen, deed hier het aspect veranderen; door de aanwezigheid van herenhuizen en lusthoven werd de onjuiste indruk gewekt van welvaart.

De droogmaking van de veenplaatsen rondom Bergschenhoek in de 70-er jaren van de 18de eeuw, schiep een nieuwe bestaansmogelijkheid voor boeren, wier aantal dan ook steeg.

Het sterftcijfer van het ambacht, dat over de gehele 18de eeuw 133 per jaar bedroeg (d.i. ca. 40 per 1000 inwoners), bereikte in de jaren 1779–1781 een top van 324 (d.i. ca. 100 per 1000 inwoners)⁵²); de directe oorzaak van deze catastrofe was eveneens de droogmaking. De gedunde gelederen werden aangevuld door een tijdelijke toevloed van immigranten, waaronder papiermakers uit Waddinxveen en vooral Duitse handwerkslieden. Ondanks deze versterking met vreemdelingen, bleef de bevolking afnemen: in 1795 waren er nog 3005 inwoners, in 1807 2907⁵³) en ca. 1820 nauwelijks 2400⁵⁴). De minder arbeidsintensieve landbouw en